

Call for papers - Themanummer decentrale rekenkamers

Bestuurswetenschappen, themaredactie: Klaartje Peters (UM) & Sabine van Zuydam (UT)

Met de invoering van het dualisme in gemeenten en provincies begin van deze eeuw werd de controlerende rol van de volksvertegenwoordiging versterkt. Een van de nieuwe instrumenten was de verplichte instelling van een rekenkamer of rekenkamercommissie¹, die onderzoek moest gaan doen naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het bestuur.

Hoe heeft de invoering van dit, in internationaal verband unieke, instrument uitgepakt? Daarover is weinig kennis beschikbaar. De wetsevaluatie van 2011 liet zien, op grond van surveyonderzoek, dat de kwaliteit van rekenkamerrapporten in het algemeen goed was, dat betrokkenen in het lokaal bestuur doorwerking zagen van de onderzoeken, maar dat van het structureel verbeteren van de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad weinig sprake was. In de loop van de daaropvolgende jaren werd duidelijk dat het in een deel van de gemeenten niet goed gaat met de rekenkamerfunctie. In 2019 diende de regering een wetsvoorstel in bij de Tweede Kamer om decentrale rekenkamers te versterken. In het wetsvoorstel en de memorie van toelichting betoogt de regering dat er in een aanzienlijk aantal gemeenten² niet serieus invulling wordt gegeven aan de rekenkamerfunctie, en dat rekenkameronderzoek in algemene zin onder druk staat door een structurele daling van de beschikbare budgetten.

Vanuit bestuurswetenschappelijk oogpunt zijn er allerlei onbeantwoorde vragen over de praktijk en de effecten van het werk van rekenkamer(commis)sie(s) in het lokaal en provinciaal bestuur. Er is niet of nauwelijks wetenschappelijk onderzoek naar gedaan.

Het themanummer

De redactie van *Bestuurswetenschappen* wil een themanummer wijden aan decentrale rekenkamers. Ze verwelkomt bijdragen van theoretische, empirische en/of normatieve aard. Ze nodigt in het bijzonder bijdragen uit die zicht bieden op de praktijk van rekenkameronderzoek zoals die sinds 2005 is ontstaan in het lokaal en provinciaal bestuur in Nederland. Andere ideeën zijn uiteraard ook van harte welkom.

Er zijn diverse vragen die we in dit themanummer aan de orde kunnen komen. Bijvoorbeeld:

1. Wat leren de bevindingen van een groot aantal rekenkameronderzoeken over één beleidsthema over dat beleid in het Nederlands lokaal bestuur en de doeltreffendheid/doelmatigheid/rechtmatigheid ervan?
2. Hoe ziet de relatie tussen volksvertegenwoordiging en rekenkamer er in de praktijk uit? Dragen rekenkamers bij aan de controlerende rol, is er in de praktijk sprake van afstand en onafhankelijkheid versus nabijheid, en is dit bijvoorbeeld anders dan wat we weten van de relatie tussen parlement en Algemene Rekenkamer? Wat leren we uit rekenkamerrapporten over de rolname van rekenkamers?
3. Wat weten we over de samenstelling en bemensing van rekenkamers? Wie zijn die mensen zijn, wat is hun achtergrond? Wat betekent dat voor het onderzoek dat wordt gedaan en de onderwerpen waarop die onderzoeken zich richten?

---

¹ In de wet wordt gemeenten de keus gelaten tussen een onafhankelijke rekenkamer of een zgn. rekenkamerfunctie. Die laatste vorm wordt veelal ingevuld met een rekenkamercommissie, waar vaak ook raadsleden deel van uitmaken.

² De Memorie van toelichting spreekt van circa 50 gemeenten.

4. De regering zet in het recente wetsvoorstel versterking decentrale rekenkamers sterk in op regionale samenwerking tussen rekenkamers. Wordt er samengewerkt, en met welke motieven? Wat gaat er goed, en wat niet? Wat zijn (wettelijke, praktische) manieren om samenwerking te verbeteren en vergemakkelijken? Een interessante invalshoek zou ook kunnen zijn een casus van een concreet recent samenwerkingsonderzoek. Dat kan zijn tussen gemeentelijke rekenkamers, tussen provinciale rekenkamers, of de samenwerking tussen rekenkamers in verschillende bestuurslagen.
5. Werkt het instrument op provinciaal niveau en bij de waterschappen anders dan in gemeenten? Wat weten we over de provinciale en waterschapsrekenkamers? Van belang is dat het artikel op een of andere manier verder gaat dan enkel beschrijving van het instrument binnen deze bestuurslagen.
6. Hoe verloopt een rekenkameronderzoek en de doorwerking ervan in de praktijk? Deze vraag kan worden beantwoord bijvoorbeeld d.m.v. een 'illustrerende' bijdrage over aanpak, inhoud en impact/doorwerking van een recent rekenkameronderzoek in het lokaal bestuur, eventueel ook met aandacht voor perspectief van raadsleden/eindgebruikers.
7. Wat is de doorwerking van rekenkameronderzoek? Heeft het impact en zo ja, wat is die impact dan?
8. Hoe verhouden de Nederlandse lokale en provinciale rekenkamers zich tot audit instituties in andere (Europese) landen? Hoe zijn rekenkamers en 'courts of audit' gepositioneerd, juridisch verankerd, wat zijn hun (wettelijke) taken, en welke output leveren ze?
9. Is het mogelijk een relatie te leggen tussen het werk en de opbrengsten van de rekenkamers en de academische literatuur over controle en verantwoording?

Voorstel voor een bijdrage

De redactie verzoekt belangstellende auteurs een voorstel in te dienen voor een mogelijke bijdrage. Een bijdrage kan verschillende vormen hebben. Zie voor meer informatie de auteursinstructies op onze website: <https://tijdschriften.boombestuurskunde.nl/tijdschrift/bw/detail>. De redactie beslist uiteindelijk over plaatsing.

Het themanummer is gepland voor het eerste nummer van 2021. De deadline voor het indienen van voorstellen is 15 juli 2020.

Stuur uw (korte) voorstel met een (werk)titel, een beschrijving van de aard van de bijdrage (zie hierboven), een korte weergave van inhoud en omvang, en de naam en functie van de auteur via e-mail naar themaredacteuren (klaartje.peters@maastrichtuniversity.nl of s.vanzuydam@utwente.nl)

Indien u vragen heeft of wilt afstemmen of uw idee voor een bijdrage geschikt is voor dit themanummer, zijn wij vanzelfsprekend ook bereikbaar via bovenstaande e-mailadressen.